

Mr. sc. Marin Bonačić*

**DAVOR KRAPAC, MEĐUNARODNO KAZNENO
PROCESNO PRAVO: ORIS POSTUPKA PRED
MEĐUNARODNIM KAZNENIM SUDOVIMA
(Narodne novine, rujan 2012.) ISBN 978-953-234-174-4**

U rujnu 2012. godine nakladnik Narodne novine objavio je knjigu akademika Davora Krapca *Međunarodno kazneno procesno pravo: oris postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima*, koju je pripremio uz pomoć suradnika dr. sc. Matka Pajčića. Knjiga sadržava 269 stranica u mekom uvezu. Opremljena je sadržajem, popisom literature, kazalom pojmova i tablicom kratica međunarodnih kaznenih sudova.

Međunarodno kazneno procesno pravo počelo se, kao cjelina, kasnije proučavati od međunarodnog kaznenog materijalnog prava.¹ Razlog tome je što su za svaki međunarodni ili internacionalizirani kazneni sud osnovan nakon Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) usvojena posebna pravila postupka. I dok su pravila postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima još i slična, pravila postupka pred internacionaliziranim kaznenim sudovima gotovo da onemogućuju općenita razmatranja međunarodnog kaznenog postupka. Iz tog razloga u pravilu su se proučavala pravila postupka pojedinih sudova, o čemu postoje radovi i u našoj literaturi.² Međutim, u zadnjih nekoliko godina strani autori počeli su pisati monografije o međunarodnom kaznenom postupku.³ Njihova razmatranja međunarodnog kaznenog proce-

* Mr. sc. Marin Bonačić, asistent na Katedri za kazneno procesno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

¹ Kao jedna od prvih knjiga može se navesti Safferling, Christoph, *Towards an international criminal procedure*, Oxford University Press, Oxford, 2001.

² V. Krapac, Davor (ur.), *Međunarodni sud za ratne zločine na području bivše Jugoslavije*, Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava i Hrvatski pravni centar, Zagreb, 1995., i Josipović, Ivo; Krapac, Davor; Novoselec, Petar, *Stalni međunarodni kazneni sud*, Narodne novine i Hrvatski pravni centar, 2001.

³ Sluiter, Göran; Vasiliev Sergey (eds.), *International criminal procedure: towards a coherent body of law*, Cameron May, London, 2008.; Schuon, Christine, *International criminal procedure: a clash of legal cultures*, T.M.C. Asser Press, The Hague, 2010.; Boas, Gideon, *International criminal procedure*, Cambridge University Press, Cambridge (i dr.), 2011.; Safferling, Christoph Johannes Maria; Büngener, Lars, *International criminal procedure*, Oxford University Press, Oxford, 2012.; Carter, Linda; Pocar, Fausto (eds.), *International Criminal Procedure: The Interface of Civil Law and Common Law Legal Systems*, Edward Elgar Publishing, Incorporated, Cheltenham, 2013.

snog prava u pravilu se temelje na procesnom uređenju Međunarodnog kaznenog suda (MKS) i/ili *ad hoc* međunarodnih kaznenih sudova, što je pristup prihvaćen i u ovoj knjizi. Ovom knjigom akademik Krapac ne samo da popunjava malu hrvatsku biblioteku „međunarodnog kaznenog prava, u kojoj još uvijek manjkaju monografije i sistemska djela“⁴, već daje svoj doprinos jednoj od trenutno najaktualnijih tema u području međunarodnog kaznenog prava.

Knjiga se sastoji od šest poglavlja.

U prvom poglavlju, *Pojam međunarodnog kaznenog prava i međunarodnoga kaznenog procesnog prava*, uvodno se definiraju pojmovi međunarodnog kaznenog prava i međunarodnog kaznenog procesnog prava. Nakon toga razmatra se i utjecaj nacionalnog kaznenog procesnog prava na oblikovanje međunarodnog kaznenog procesnog prava, njegovi ciljevi te zaštita osobnih prava i prava obrane u postupcima pred međunarodnim kaznenim sudovima.

U drugom poglavlju, *Izvori međunarodnog kaznenog procesnog prava i njihovo važenje*, razmatraju se međunarodni izvori (međunarodni ugovori, međunarodno običajno pravo te opća načela prava i drugi sporedni izvori) i unutarnji izvori međunarodnog kaznenog procesnog prava. Uz to, razmatra se i važenje tih pravnih izvora u pogledu stvarne, vremenske i mjesne nadležnosti, kao i pitanje imuniteta određenih kategorija osoba u međunarodnom kaznenom procesnom pravu.

U trećem poglavlju, *Međunarodni kazneni sudovi*, definira se pojam međunarodnog kaznenog suda te razmatra koji su ciljevi i svrha te vrste sudova. Nakon toga razmatraju se vrste međunarodnih kaznenih sudova („čisti“ i „mješoviti“ *ad hoc* međunarodni kazneni sudovi i Stalni međunarodni kazneni sud) te se daje pregled glavnih obilježja svakoga od njih. U odnosu na međunarodne kaznene sudove, razmatraju se i pitanja neovisnosti i nepristranosti njihovih sudaca te njihova legitimiteta.

U četvrtom poglavlju, *Stranke i drugi sudionici postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima*, razmatraju se stranke pred međunarodnim kaznenim sudovima, tužitelj i okrivljenik te drugi sudionici postupka, žrtva i tzv. prijatelji suda (*amici curiae*). U pogledu tužitelja posebno se razmatra kazneni progon za međunarodne zločine počinjene u I. i II. svjetskom ratu te uloga, ustrojstvo i procesni položaj tužitelja pred suvremenim međunarodnim kaznenim sudovima. U pogledu okrivljenika i njegove obrane posebno se razmatra pojam okrivljenika pred međunarodnim kaznenim sudovima i njegov procesni položaj, uključujući i pravo na osobnu slobodu i sigurnost, te načelo pravičnog postupka. U pogledu drugih sudionika postupka posebno se razmatra pojam žrtve „jezgrenog“ međunarodnog zločina, njezino pravo na sudjelovanje u pos-

⁴ Krapac, Davor, *Međunarodno kazнено procesno pravo: oris postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima*, Narodne novine, Zagreb, 2012., str. VI.

tupku i na naknadu štete pred MKS-om i pravo na procesnu te izvanprocesnu zaštitu.

U petom poglavlju, *Dokazivanje u postupcima pred međunarodnim kaznenim sudovima*, razmatra se koje se činjenice dokazuju, činjenice koje ne treba dokazivati i pretpostavke pred međunarodnim kaznenim sudovima. Uz to, razmatraju se i najvažnija pravila o dokazivanju činjenica pred njima, kao što su određivanje činjenične osnove spora, teret dokazivanja krivnje, vrste dokaza i pravila o njihovom izvođenju na raspravi.

U šestom poglavlju, *Opći pregled postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima*, izložen je pregled prethodnog postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima, rasprave s donošenjem presude te postupak po pravnim lijekovima.

S obzirom na izloženi sadržaj i opseg, riječ je o uvodu u međunarodno kazneno procesno pravo, koji može poslužiti svima koji se žele s njim upoznati, u prvom redu studentima diplomskih i poslijediplomskih studija, ali i praktičarima koji se bave tim područjem.⁵ Kao pozitivne strane knjige mogu se navesti sustavnost razmatranja međunarodnog kaznenog procesnog prava te brojna upućivanja na daljnje izvore, u kojima zainteresirani mogu pronaći dodatne informacije o pojedinim pitanjima. U knjizi nije razmotreno samo normativno uređenje međunarodnog kaznenog postupka, već su razmotrena i mnoga pitanja o prirodi i svrsi međunarodnog kaznenog prava. Uz to, prikazano je, uz brojne usporedbe, u kojem su se smjeru razvijala pravila postupka i koji su razlozi do toga doveli, kao i mnogobrojni problemi koji su se javili u praksi. Iz tih razloga, knjiga *Međunarodno kazneno procesno pravo: oris postupka pred međunarodnim kaznenim sudovima* iznimno je vrijedno djelo koje će pridonijeti razumijevanju materije međunarodnog kaznenog procesnog prava.

⁵ S obzirom na sadržaj i opseg, knjiga se može usporediti s Carter, Linda; Pocar, Fausto (2013.), op. cit. (bilj. 3) i dijelom s Cryer, Robert; Friman, Håkan; Robinsom, Darryl; Wilmshurst, Elizabeth, *An introduction to International Criminal Law and Procedure*, Cambridge University Press, Cambridge (i dr.), 2010.